

حقوق بزبان ساده

مقالاتی که در هر شماره در این قسمت از مجله درج می‌گردد، برای کسانی تهیه شده است که در رشته حقوق مطالعه و تجربه‌ای ندارند و در عین حال علاقه‌مندند از دانش‌های دادگستری؛ نحوه رسیدگی، قوانین و مقرراتی که بازاندیشی روزانه آنها مربوط میشود، اطلاعاتی و بطور اجمال بدست بیاورند. سرفصل این کار را بتوضیح سازمان و استخوان بندی دادگستری اختصاص دادیم. این مقاله بزبان خیلی ساده و دور از ابهام و پیچیدگی شروع شده و بتدریج پیش خواهیم رفت.

وزارت دادگستری چیست؟

وزارت دادگستری يك سازمان دولتی است که برای رسیدگی بشکایته‌ها و اختلافات و احقاق حق مظلومین و تعقیب و مجازات مجرمین تشکیل شده است و این وزارتخانه از دو قسمت تشکیل شده است يك قسمت قضائی و يك قسمت اداری .

قسمت قضائی کدام است؟

قسمت قضائی آن قسمتی است که بیشتر کارمندان آن قاضی هستند و بشکایت‌های مردم رسیدگی میکنند و این قسمت قضائی از دو نوع سازمان درست شده است : یکی دادسراها و یکی دادگاهها .

دادسرا چیست؟

دادسرا از يك عده قاضی بنام بازپرس و دادیار تشکیل شده است که بانظر دادستان که رئیس دادسرا میباشد، کار میکنند . کارشان اینست که خلافکاران و مجرمین را از طرف جامعه تعقیب کنند یعنی اگر مثلاً کسی با فریب و مکر و حقه بازی مال دیگری را خورد یا بامانتی که در دست داشت خیانت کرد یا بناموس مردم تجاوز نمود، از طرف دادسرا تعقیب میشود و اگر مثلاً شخصی را کشتند و کسی را نداشت که از قاتل شکایت کند، خود دادسرا قاتل را تعقیب میکند.

نحوه شکایت بدادسرا؟

کسی که از جرم زیان دیده، می‌تواند جریان تجاوزی که با او شده با ذکر نام و نشانی کامل مجرم یا متجاوز روی کاغذ ساده‌ای بعنوان دادسرا یا آقای دادستان بنویسد و از او بخواهد که مجرم را تعقیب کند .

فرق بین دادیار و بازپرس چیست؟

بازپرس مأمور تحقیق و کشف جرم است یعنی در اطراف شکایتی که با او میرسد رسیدگی

و تحقیق میکند و راجع باینکه شکایت درست است یا نادرست و متهم گناه کار است یا بی گناه نظر میدهد و این نظریه را میگویند «قرار بازپرس» که البته میدانید گاهی این «قرار بازپرس» بضرر متهم است یعنی بازپرس گفته است که این متهم گناه کار است و باید مجازات شود که این نوع را میگویند «قرار مجرمیت» یعنی بازپرس متهم را «مجرم» یا گناهکار دانسته است و گاهی «قرار بازپرس» بِنفع متهم است یعنی بازپرس گفته است این متهم گناهکار نیست و نباید تعقیب شود و این نوع قرار بازپرس را میگویند «قرار منع تعقیب متهم» یعنی بازپرس عقیده دارد که متهم را باید آزاد کنند و تعقیبش نکنند. در اینصورت اگر دادستان هم با قرار منع تعقیب موافق بود، متهم آزاد میشود ولی اگر قرار بازپرس برعکس بضرر متهم یعنی مجرمیت بود و دادستان با «قرار بازپرس» موافقت داشته باشد دستور میدهد «کیفرخواست» یا ادعای نامہ بنام متهم تنظیم کنند. یعنی ازدادگاه تقاضای مجازات او را مینمایند. پس از صدور کیفرخواست، پرونده برای رسیدگی و صدور حکم مجازات یا پرائت بدادگاه میرود.

آیا متهم و مجرم هر دو يك معنى دارد ؟

خیر، متهم کسی است که با او، تهمتی زده اند و هنوز معلوم نیست کار خطائی کرده است یا نه و دادسرا در اطراف آن مشغول تحقیق است و تا موقعیکه دادگاه حکم بتقصیر کاری و مجازات نداده است او را متهم میدانند ولی وقتی بر دادگاه ثابت شد که عمل او خلاف قانون و جرم بوده است و دادگاه حکم به گناهکاری و مجازات او داد و این حکم در دادگاههای بالاتر قبول (یعنی قطعی) شد آنوقت این چنین شخصی را میگویند «مجرم» است یعنی گناهش ثابت شده.

دادیار چیست ؟

دادیار، معاون دادستان است و هر کاری دادستان میتواند بکند دادیار هم در رغبت او یا با اجازه او میتواند انجام دهد و چون کار دادستان خیلی زیاد است لذا دادیاران یعنی معاونین زیادی دارد.

دادگاه چیست ؟

دادگاهها مراجعی هستند که بدلائل و مدارك موجود در پرونده رسیدگی و حرفهای طرفین یا وکلاء آنها را گوش میدهند و سپس رای لازم صادر مینمایند. دادگاه بی طرف است یعنی از هیچ کسی طرفداری نمیکند حتی در جاهاییکه دادستان دخالت دارد. از نظر دادگاه، دادستان و متهم و شاکی هیچ فرقی ندارند همه میتوانند از حق خود دفاع کنند یعنی متهم در باره بی گناهی خود و شاکی در باره حقانیت خود و دادستان در باره گناهکاری متهم هر حرفی دارند میزنند و هر دلیلی دارند بدادگاه میدهند. دادگاه باید به تمام این دلائل رسیدگی کند و حکم بدهد.

آیا همه دادگاهها يك درجه هستند ؟

— خیر دادگاهها سه درجه هستند: اول دادگاههای بدوی یا نخستین که اولین بار، دعوی در آنجا طرح میشود یعنی اگر از شخصی طلبی داشته باشید و بخواهید بدادگستری شکایت کنید بایستی دادخواست (عرضحال) خود را اول بدادگاه بدوی بدهید. اگر در آنجا محکوم شدید

میتوانید دوباره بداد گاه بالاتر یعنی داد گاه استان (استیناف) که بعداً توضیح خواهیم داد شکایت کنید و اگر آنجا هم محکوم شدید میتوانید با آخرین درجه یعنی دیوانعالی کشور شکایت کنید که البته شرایطی دارد و در این مجله بتدریج شمارا آشنا میکنیم.

آیا هرگونه دعوی و بهر مبلغ باشد باید اول بداد گاه بدوی شکایت شود؟

— بلی. ولی باید بدانید که داد گاه بدوی خود دو نوع است. یکی داد گاه بخش که بدعاوی تا پنجاه هزار ریال و بعضی دعاوی دیگر از قبیل دعاوی مربوط با جاره—تقسیم ملک (افراز) یا درخواست انحصار وراثت و غیره رسیدگی میکند. یکی دیگر داد گاه شهرستان که بدعاوی از پنجاه هزار ریال بیلا رسیدگی میکند.

— داد گاه بالاتر از داد گاه بدوی کدام است؟

— داد گاه بالاتر از داد گاه بدوی داد گاه استان است که آنرا داد گاه استیناف یا پژوهش نیز میگویند و هر دوی آنها یک معنی دارد.

این داد گاه بچه نوع دعوی رسیدگی میکند؟

— اگر شما در داد گاه اولی محکوم شدید ظرف مدت ده روز میتوانید دوباره دعاوارا در داد گاه استان از سر گیرید یعنی طرح کنید. اگر چنانچه دلائل تازه ای هم داشته باشید میتوانید پیوست دادخواست بنمائید. این داد گاه بدلائل قبلی و تازه شمار رسیدگی میکند اگر حکم داد گاه بدوی را صحیح دانست آنرا تأیید میکند یعنی میگوید حکم اولی درست بوده و اگر دید داد گاه بدوی اشتباه کرده خودش حکم جدید صادر میکند.

— داد گاه جنائی چیست؟

— داد گاه جنائی بجنایات رسیدگی میکند یعنی جرمهای خیلی قبیح و زشت مثل قتل عمدی و جعل سند (یعنی سندسازی) و خلاصه جرمهایی که مجازات آنها اعدام یا حبس ابد یا حبسهای طولانی و شدید است در این داد گاه رسیدگی میشود.

رتال جامع علوم انسانی

اعتماد بنفس موفقیت را بدنبال دارد، چنانکه موفقیت اعتماد بنفس را میآفریند.

اعتماد بنفس ← موفقیت ← اعتماد بنفس